

ninger, og naar en ydmyg Presse daglig bøjer sig for at det vulgære Sludder, Erhvervsorganisationsledere paa Generalforsamlinger og uvidende fantasiløse Bankdirektører, der aldrig har haft Tid at tænke over deres egen Forretnings Natur, i deres Aarsberetning serverer om Nationaløkonomi, maa jeg saa bede om den uanseelige Fotograf fra Hadsten: han gør Forsøg paa at tænke.

Dr. L. V. Birck.

Det danske Socialdemokratis Historie fra 1871 til 1921. Festskrift i Anledning af 50 Aars Jubilæet ved E. WIINBLAD og AL-SING ANDERSEN. Kbhvn. 1922. Socialdemokratiets Forlag „Fremad“. I—II. 352 og 365 S.

Et Festskrift er mere bestemt til at forherlige Festens Genstand end til at oplyse ærede Læsere. Dette udelukker dog ikke, at der i de talrige Festskrifter, som jubilerende Banker, Industriselskaber, Landboforeninger o. s. v. har udsendt i de senere Aar, ved Siden af den uundgaaelige Virak, der bringes de ledende Mænd, ogsaa findes mere nærende Substanser, Tal og Fakta af Betydning for den, der sysler med vort Erhvervslivs Historie.

Med al Respekt for vore største Erhvervsforetagender kan det vel nok siges, at det danske Socialdemokrati eller den danske Arbejderbevægelse har været en væsentligere Faktor i det danske Samfunds Udvikling i de sidste 50 Aar end noget af disse. Man gaar derfor til Læsningen af det foreliggende Festskrift med nogen Forventning om, at man ved Siden af den omtalte uundgaaelige Virak og de vel ligeledes uundgaaelige partipolitiske Kraftudtryk tillige skulde kunne finde Hjælp til at anbringe Arbejderbevægelsen paa dens Plads i dansk Historie.

Det skal ogsaa siges, at der er Steder i det nærværende Værk, hvor man kan føle sin Viden beriget. Værket falder i to Dele, af hvilke den første, skrevet af E. Wiinblad, væsentlig fremstiller den almindelige historiske og politiske Udvikling og Socialdemokratiets Indsats deri. Anden Del,

ninger, og naar en ydmyg Presse daglig bøjer sig for at det vulgære Sludder, Erhvervsorganisationsledere paa Generalforsamlinger og uvidende fantasiløse Bankdirektører, der aldrig har haft Tid at tænke over deres egen Forretnings Natur, i deres Aarsberetning serverer om Nationaløkonomi, maa jeg saa bede om den uanseelige Fotograf fra Hadsten: han gør Forsøg paa at tænke.

Dr. L. V. Birck.

Det danske Socialdemokratis Historie fra 1871 til 1921. Festskrift i Anledning af 50 Aars Jubilæet ved E. WIINBLAD og AL-SING ANDERSEN. Kbhvn. 1922. Socialdemokratiets Forlag „Fremad“. I—II. 352 og 365 S.

Et Festskrift er mere bestemt til at forherlige Festens Genstand end til at oplyse ærede Læsere. Dette udelukker dog ikke, at der i de talrige Festskrifter, som jubilerende Banker, Industriselskaber, Landboforeninger o. s. v. har udsendt i de senere Aar, ved Siden af den uundgaaelige Virak, der bringes de ledende Mænd, ogsaa findes mere nærende Substanser, Tal og Fakta af Betydning for den, der sysler med vort Erhvervslivs Historie.

Med al Respekt for vore største Erhvervsforetagender kan det vel nok siges, at det danske Socialdemokrati eller den danske Arbejderbevægelse har været en væsentligere Faktor i det danske Samfunds Udvikling i de sidste 50 Aar end noget af disse. Man gaar derfor til Læsningen af det foreliggende Festskrift med nogen Forventning om, at man ved Siden af den omtalte uundgaaelige Virak og de vel ligeledes uundgaaelige partipolitiske Kraftudtryk tillige skulde kunne finde Hjælp til at anbringe Arbejderbevægelsen paa dens Plads i dansk Historie.

Det skal ogsaa siges, at der er Steder i det nærværende Værk, hvor man kan føle sin Viden beriget. Værket falder i to Dele, af hvilke den første, skrevet af E. Wiinblad, væsentlig fremstiller den almindelige historiske og politiske Udvikling og Socialdemokratiets Indsats deri. Anden Del,

skrevet af Alsing Andersen, behandler i særlige Kapitler Kommunernes Erobring, den faglige Bevægelse siden 1899, den kooperative Bevægelse, Arbejdersang og Arbejderidræt og Socialdemokratiet paa Færøerne, Island og blandt Dansk-Amerikanere. I første Bind er der enkelte nye Momenter til Belysning af den første Episode i den danske Arbejderbevægelse i Begyndelsen af 70erne. I andet Bind har Anmelderen især været glad for den Oversigt over Arbejdernes kooperative Foretagender, som vistnok for første Gang gives her, og som viser, at der paa dette Omraade i senere Aar er indhentet noget af det forsømte.

Men i det store og hele tilfredsstillende Bogen ikke den, der gennem Bladene og paa anden Maade har haft Lejlighed til at følge de politiske og faglige Begivenheder, alt som de udviklede sig, og som nu for en Gangs Skyld gerne vilde have et virkeligt Overblik over, ikke blot en tør Rekapitulation af alt dette. Saaledes giver Oversigten over den faglige Bevægelse meget lidt, især hvis den skal betragtes som en Fortsættelse af Jensens og Olsens Oversigt over Fagforeningsbevægelsen indtil 1900. Medens den sidstnævnte er et sagligt dokumenterende, historisk Kildeskrift, synes Opgaven i dette Tilfælde nærmest at have været at faa saa mange som muligt af Fagforeningsformændene portrætterede og give dem en kortfattet hæderlig Omtale. Af de store Linier finder man ikke meget.

I det hele er Bogen et Eksempel paa, hvordan man kan give mangt og ikke meget. Alle Begivenheder skal med, som kan stille Socialdemokratiet i en tiltalende Belysning. Alle Mænd, smaa og store, som blot har udrettet noget for Partiet eller den faglige Bevægelse, skal med. Men man savner en Understregning af Knudepunkterne i Udviklingen, og man savner et Forsøg paa en mere indgaaende Karakteristik af de Mænd, der virkelig har betydet noget, især i den første Tids mere sejge Arbejde: Holm, Hørdum, C. C. Andersen og P. Knudsen, J. Jensen o. s. v.

Denne Kritik vilde maaske ikke være blevet formet

saaledes, hvis Anmelderen ikke havde haft Lejlighed til samtidig at læse en Fremstilling af det svenske Socialdemokratis Historie (Gerhard Magnusson: Socialdemokratiet i Sverige. I—II. Sthm. 1920—21), som ganske vist endnu ikke er afsluttet, men som i sine to foreliggende Dele, der fører os op til 1910, forekommer mig at være et virkelig historisk Værk. Her er alt det, som den danske Bog mangler: litterær Stil, Indføjning i den almindelige Historie, samlende Synspunkter, virkelige Karakteristikker af de betydende Mænd. Maaske Afstanden virker noget flatterende, men det er ikke det alene, som gør, at man ved at læse Gerhard Magnussons Bog føler sig som Tilskuer ved et historisk Drama, medens den danske Bog efterlader et lignende Indtryk, som naar man blader i et Fotografialbum, hvor det ene Fotografi ikke kommer det andet synderlig ved.

Arbejderklassens Frigørelse maa være Arbejderklassens eget Værk, staar der i Socialdemokratiets Program. (I det tyske Socialdemokratis Program af 1921 er dog denne Sætning udeladt). Intet Sted har man vel mere søgt at realisere denne Tanke end i Danmark. Man maa beundre det myreflittige Organisationsarbejde, som er gjort gennem de 50 Aar, hvorved de danske Arbejdere er kommet til at høre til de bedst organiserede i Verden. Men man maa samtidig savne noget af det højere Sving, det skarpere Udsyn, som vilde kunne gøre en eller anden af dem, som har levet med i Arbejderbevægelsens Udvikling, skikket til at sætte den det historiske Monument, den fortjener.

Even Marstrand.

Betænkning afgiven af den ved kgl. Anordning af 20. Dec. 1917 nedsatte Tobakskommission. 1921. 291 Sider.

Denne Kommission er blevet berømt derved, at Medlemmerne uanset principielt forskellige Meninger var enige om, at det i hvert Fald ikke for Tiden kunde anses for